

ئەسمان چىيە؟

ئەسمان تەخەپكە ژبايىپ چاقان ناھىيە دىيىن و دەك تىقلىكى دۇرماندۇرى پلانېتا مە (ئەرد) دادپۇشيت. ئەق تىقلى (۷۰۰) كىلۇمېتران يى ستويىرە و تىكەلەپكە ژ گازىن ئوكسىجىن، ئازۇت، دوومىن ئوكسىدا كاربۇنى، ئاۋ و پىرتكىن بچووك يىن تۇزى.
رېژميا قان ماددىيان د قى تىقلى دا ب قى رەنگى يە: ۲۱% ئوكسىجىن، ۷۸% ئازۇت، ۱% يىن دى.
ئەق تىقلى بەرى (۵۸۰) مىليۇن سالان چىبۇويە و ئەگەر ئەو ئەبا دا گەرماتى ل سەر ئەردى مە ب رۇزى گەھىتە (۸۵) پلەيان و ب شەقلى زى دابەزىتە (۱۴۰) پلەيان د بن سفرى دا و ھىنگى ئە ئەم و ئە چ شىنكاتى و زىندمور دىيان ل سەر ئەردى بژىن.

فيل چىيەدى ژ لمبويسا خۇ دكەت؟

فيل ب لمبويسا خۇبېھنا خۇ
ھەلدكىشيت، ئاقى قەدخۇت،
بەلگىن داران دكەت و دەك
دەستى پى دگەھىتە تىشتىن
بلىند و تىشتان زى پى رادكەت.
ھەر وەسا دەك بۇرىزانەكى زى
بۇ دەنگى خۇ ب كار دىنىت.

نافی نهریل ژ چ هاتییه؟

نهریل یان ههولیر، پایتهختی ههریما کوردستانی، ئیک ژ کهفنترین باژیری جیهانی یه. بهری پتر ژ شهس هزار سالان ئافابوویه و ژ هینگی و ههتا نوکه ههریا ئافا یه و مروژ لی ژیاینه. نافی وی یی کهفن «نهریانیلو» بوو و واتهیا وی «چار خوداوهند». ئەو خوداوهند ژى خوداوهندین: خیر، شهر، جهنگ و ناشتین بوون.

کەنگی ول کیری فرجهیین
دداشوشتنی دەر کەتینه؟

چینی یه کهمین کهس بوون فرجهیین دانا چیکرین و ب کارئینان ل دویمایا سه دسالا پازدی. دمو له مهندين ئنگلیز ژى پشتی هینگى چاه ل وان کرن و فرجه چیکرن و ددانین خو پی شووشتن. یه کهمین فرجه ژى هاتییه دیتن ل سالا (۱۶۶۵) یی ل باژیری لوندون بوو. ههلبهت فرجهیین هینگى وهکی یین نوکه نه بوون و بهایی وان ژى یی گران بوو. نوکه ژ مه هه میا دهیت ئەم فرجهیان بکړین لی د سهر هندى را گه له ک زاروک هه نه ددانین خو فرجه ناکهن. ئەم هیفیدارین خودنمهقانیین که پری ژ وان نه بن.

